

DOSSIERTÈCNIC

FORMACIÓ I ASSESSORAMENT AL SECTOR AGROALIMENTARI

N49 | ELS ARTS DE PESCA

Juny 2011

P03 L'encerclament: la pesca de la llum P09 L'arrossegament
P12 La pesca amb arts menors a Catalunya P16 Espècies representatives dels diferents arts de pesca
P20 L'Entrevista

ruralCat

La comunitat virtual agroalimentària
i del món rural

www.ruralcat.net

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura, Ramaderia,
Pesca, Alimentació i Medi Natural**
www.gencat.cat/daam

PRESENTACIÓ

Mercè Santmartí i Miró
Directora General de Pesca i Afers Marítims

És una gran satisfacció per a mi presentar-vos aquest nou Dossier Tècnic del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural, que en aquesta ocasió és un monogràfic sobre els arts de pesca.

La gran tradició pesquera de Catalunya ha propiciat l'existència de moltes maneres d'extraure productes pesquers, que es descriuen detalladament en aquest dossier. Malgrat que la tecnologia i els materials dels arts de pesca hagin evolucionat molt en el temps, els sistemes més artesanals segueixen sent vigents a moltes zones, formant part del bagatge cultural de les nostres viles costaneres.

Aquest dossier us ajudarà a comprendre com s'extreuen els recursos pesquers per al consum mitjançant l'encerclament, l'arrossegament i els arts menors que es practiquen a Catalunya. Hi podreu trobar dades tècniques sobre la flota pesquera, espècies, normativa, pesqueries singulars i marisqueig, entre d'altres.

Amb aquest document vull posar de manifest el meu reconeixement al sector pesquer, que en aquests darrers anys està passant dificultats, i els encoratjo a seguir apostant per una pesca respectuosa amb el medi i alhora econòmicament sostenible.

Dossier Tècnic. Núm. 49 **"ELS ARTS DE PESCA".**

Juny de 2011

Edició

Direcció General d'Alimentació,
Qualitat i Indústries Agroalimentàries.

Consell de Redacció

Domènec Vila Navarra, Joan Godia Tresanchez, Ma. Dolores Vila Calvet, Jaume Sió Torres, Joan Barniol Garriga, Ignasi Olivella Prats, Agustí Fonts Cavestany (IRTA), Santiago Riera Lloveras (Prensa), Joan S. Minguet Pla i Josep M. Masses Tarragó.

Coordinació

Josep Maria Masses Tarragó.

Producció

Teresa Boncompte Ribera, Josep Maria Masses Tarragó i Annabel Teixidó Martínez.

Correcció i assessorament lingüístic

Joan Ignasi Elias Cruz.

Grafisme i maquetació

What's On

Impressió

Ediciones Gráficas Rey, S.L.
Paper 50% reciclat i 50% ecològic.

Dipòsit legal

B-16786-05
ISSN: 1699-5465

El contingut dels articles és responsabilitat dels autors. DOSSIER TÈCNIC no s'hi identifica necessàriament. S'autoritza la reproducció total o parcial dels articles citant-ne la font i l'autor.

DOSSIER TÈCNIC es distribueix gratuïtament. En podeu demanar més exemplars a l'adreça: dossier@ruralcat.net

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural
Gran Via de les Corts Catalanes, 612, 4a planta
08007 - Barcelona
Tel. 93 304 67 45. Fax. 93 304 67 02
e-mail: dossier@ruralcat.net

Més recursos, enllaços i versió electrònica al web de RuralCat:
www.ruralcat.net

Foto portada:

Embarcació d'arrossegament.

Autor: Direcció General de Pesca i Afers Marítims

L'ENCERCLAMENT: LA PESCA DE LA LLUM

Foto 1. Embarcació d'encerclament. Autor: Manuel Llobera. Direcció General de Pesca i Afers Marítims

La pesca d'encerclament, o pesca de la llum, és una de les principals modalitats pesqueres de Catalunya. Aquesta tècnica, que ja havia estat descrita pels antics grecs, va arribar a Catalunya a principis del segle XX.

La pesca d'encerclament és una modalitat nocturna, que consisteix a atreure el peix en il·luminar la superfície del mar amb focus de llum i encerclar-lo, com el seu nom indica. Es concentra en les captures de petits pelàgics, en especial sardina i seitó.

La flota catalana d'encerclament està formada actualment per 91 embarcacions, que representen el 8,76% del total de la flota, i 6 embarcacions d'encerclament dedicades exclusivament

a la pesca de la tonyina vermella. La majoria d'embarcacions d'encerclament tenen port base a la província de Barcelona, el 44%, mentre que les 6 embarcacions dedicades a la tonyina vermella es troben a la província de Tarragona, al port de l'Ametlla de Mar.

Si analitzem les captures desembarcades per aquestes embarcacions, s'observa la seva importància en el global de la flota catalana, ja que representa el 47,84% del total de les captures, gairebé 14.000 tones l'any 2011.

L'encerclament s'utilitza principalment per la pesca d'espècies poc preuades com la sardina i el seitó (amb un preu mitjà d'1,74€/kg); per aquest motiu, els ingressos, en primera venda,

Flota catalana d'encerclament

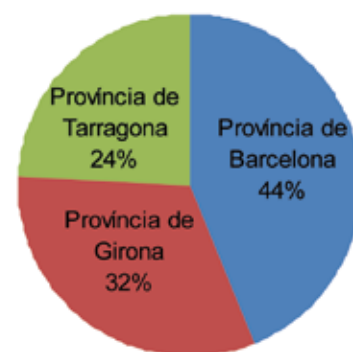

Figura 1. Distribució per províncies de la flota d'encerclament catalana any 2011. Autora: Itziar Segarra - Direcció General de Pesca i Afers Marítims.

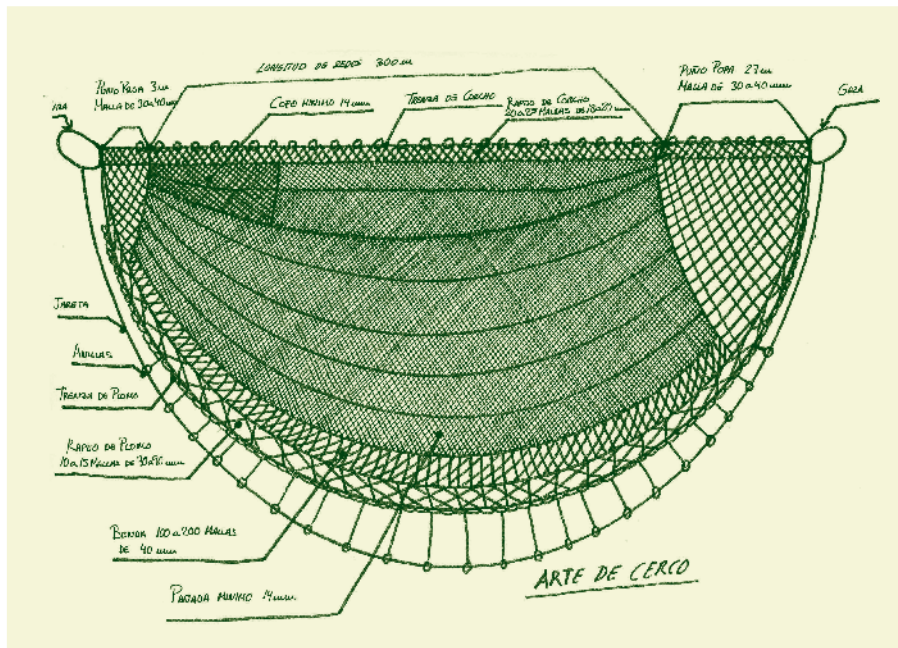

Figura 2. Esquema de l'art d'encerclament. Autor: Miguel Cabrera Gutiérrez. Confraria de Pescadors de Barcelona

Foto 2: Embarcació d'encerclament. Autor: Manel Llobera. Direcció General de Pesca i Afers Marítims.

La flota d'encerclament, formada per 91 embarcacions catalanes, és la modalitat pesquera que ha capturat més peix a les costes catalanes, gairebé 14.000 tones.

representen únicament el 22% de les vendes de peix a les llotges catalanes (gairebé 24 milions d'euros l'any 2011).

Aquesta modalitat dona feina directa a gairebé un miler de treballadors, als quals s'han d'afegir les feines indirectes (fabricants de xarxa, plom i fil, exportadors, petits comerciants, estibadors, xarxaires, fabricants de caps de fusta, transportistes, etc).

01 L'art d'encerclament

L'art d'encerclament, també anomenat teranyina, consisteix en una xarxa de dimensions màximes de 300 metres de longitud i 80 metres d'alçada, amb una llum de malla no inferior a 14 mil·límetres ni superior a 24 mil·límetres.

Els extrems de la xarxa finalitzen en punys d'una mida màxima de 15 metres per puny, que encerclen la mola de peix, i es tanca en la part inferior mitjançant la sàgola, que permet que l'art es transformi en una mena de bossa.

La xarxa va armada amb una ralinga superior de suros, que permeten que l'art suri, i una ralinga inferior de ploms.

02 La flota d'encerclament

La majoria d'embarcacions d'encerclament que feinegen a Catalunya són de fusta, en els darrers anys, però, es construeixen de fibra de vidre.

La normativa vigent obliga a construir les embarcacions d'encerclament amb una eslora no inferior a 9 metres i una potència màxima propulsora de 450 cavalls de vapor. Així, avui en dia als ports catalans les embarcacions d'encerclament tenen una eslora mitjana d'entre 17-20 metres, un registre brut de 38 TRB, un arqueig mitjà de 38 GT i 283 cavalls de potència.

La flota d'encerclament ha destacat per la important introducció de noves tecnologies i equipaments electrònics per a la maniobra de pesca (sondes amb cartografia 3D, sonar d'escombrada lateral) que faciliten la localització de les espècies objectiu. A més, s'han instal·lat sistemes que mecanitzen les feines bàsiques de recollida de l'art i la descàrrega de peix de forma es redueix la necessitat de mà d'obra. Tot i així, la flota d'encerclament encara és la modalitat que requereix més tripulants.

Actualment, les embarcacions d'encerclament estan amarrades als ports de l'Ametlla de Mar, Cambrils, Tarragona, Arenys de Mar, Barcelona, Vilanova i la Geltrú, Blanes, Roses, l'Escalà, Sant Feliu de Guíxols i Palamós.

03 La maniobra de pesca

La pesca d'encerclament es produeix de nit, és el moment en què les moles d'espècies pelàgiques es troben més a prop de la superfície.

Foto 3: Embarcacions auxiliars d'encerclament (bots de llum). Autor: Manel Llobera. Direcció General de Pesca i Afers Marítims.

L'embarcació principal detecta la mola de peix mitjançant l'ecosonda.

Per realitzar la maniobra de pesca s'utilitza una embarcació auxiliar anomenada bot de llum, que concentra els cardumens de peix, mitjançant l'ús de potents llums.

Immediatament es comença a calar la xarxa desplaçant l'embarcació principal de forma que es forma un cercle al voltant de la mola de peix.

Tot seguit es cobra la sàgola, un cap corredor que passa per les anelles armades sobre la ralinga de ploms, de forma que la xarxa es va tancant per sota i es forma una bossa de la qual ja no pot sortir el peix. La maniobra ha de ser molt ràpida perquè sinó pot escapar la mola.

Finalment, es comença a cobrar la xarxa per un extrem, de manera que la bossa es fa cada cop més petita, i mitjançant un salabre gran es puja a bord.

Província	Port base	Nombre embarcacions d'encerclament
Tarragona	L'Ametlla de Mar	7
	Cambrils	4
	Tarragona	11
Barcelona	Arenys de Mar	7
	Barcelona	23
	Vilanova i la Geltrú	10
Girona	Blanes	4
	Roses	7
	L'Escala	8
	Sant Feliu de Guíxols	6
	Palamós	4

Taula 1: Distribució de la flota d'encerclament als ports catalans any 2011. No s'hi inclouen les 6 embarcacions d'encerclament dedicades a la tonyina vermella de l'Ametlla de Mar. Direcció General de Pesca i Afers Marítims

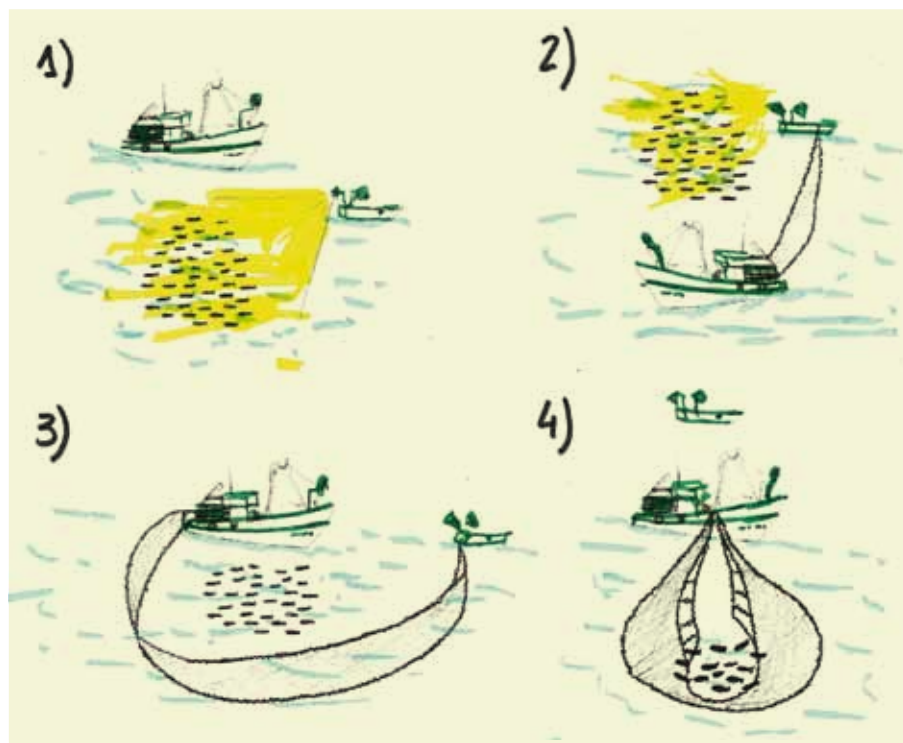

Figura 3: Maniobra de pesca de l'art de l'encerclament: 1) detecció i concentració de la mola de peix; 2 i 3) maniobra de calat i encerclament de la mola de peix; 4) cobrat de la sàgola i de l'art. Autora: Ana López Fernández. Direcció General de Pesca i Afers Marítims

04 Mesures de gestió de la pesca d'encerclament

La pesca d'encerclament està regulada per la normativa europea (principalment pel Reglament (CE) núm. 1967/2006, del Consell, de 21 de desembre de 2006, relatiu a les mesures de gestió per a l'explotació sostenible dels recursos pesquers al mar Mediterrani), la normativa estatal (que estableix les mesures de gestió de l'encerclament en les aigües exteriors del calador nacional espanyol) i la normativa catalana (que regula l'encerclament en les aigües interiors de Catalunya).

Els principals aspectes de la pesca d'encerclament que regula la normativa vigent són:

- Regulació de les dimensions de la xarxa i de la malla.
- Regulació de la potència de motors de l'embarcació principal.
- Regulació de la potència lumínica del bot llum.
- Fixació d'un horari i període de pesca
- Limitació dels desembarcaments
- Limitació de les espècies autoritzades
- Regulació d'una talla mínima de les espècies objectiu
- Regulació dels fons mínims de pesca
- Fixació de parades biològiques (vedes)

- Protecció dels hàbitats d'interès pesquer

04.01 L'esforç de pesca

L'esforç de pesca de la modalitat de l'encerclament està regulat mitjançant la fixació d'un període de pesca, un horari i la limitació dels desembarcaments.

El període de pesca autoritzat per a la pesca d'encerclament és com a màxim de 5 dies per setmana per a cada embarcació, amb l'obligació de realitzar un descans setmanal mínim de 48 hores continuades. També s'estableix una regulació específica de l'horari de sortida i entrada de les embarcacions d'encerclament als diferents ports catalans.

Les embarcacions d'encerclament a Catalunya només poden fer un desembarcament al dia. A més, les captures de seitó (*Engraulis encrasicolus*) i sardina (*Sardina pilchardus*) estan limitades a 15.000 kg setmanals de seitó i 5.000 kg diaris de sardina.

04.02 Les espècies autoritzades

La pesca d'encerclament és una modalitat selectiva i monoespecífica, és a dir, es dirigeix a la pesca d'una mola concreta de peix.

Aquesta modalitat pesquera està destinada a la pesca de petits pelàgics, les que es coneixen col·loquialment com a peix blau. Aquests peixos es caracteritzen per viure a mar obert, entre dues aigües o a prop de superfície, en grans bancs o moles que es mouen com un conjunt.

Les principals espècies capturades amb l'encerclament són la sardina (*Sardina pilchardus*) i el seitó (*Engraulis encrasicolus*), però també està autoritzat l'ús d'aquest art per a la pesca de l'agulla (*Belone belone*), l'alatxa (*Sardinella aurata*), la boga (*Boops boops*), la melva (*Auxis rochei*), la llissa (*Mugil spp.*), el sorell (*Trachurus spp.*), el sarg (*Diplodus sargus*), la salpa (*Sarpa salpa*), el bonítol (*Sarda sarda*), el tallahams (*Pomatomus saltator*), el verat/bis (*Scomber spp.*), la castanyola (*Brama brama*) i la bacoreta (*Euthynnus alletteratus*). A més, les embarcacions d'encerclament tenen autoritzada, del 15 de setembre al 15 de gener, la pesca d'altres espècies com el calamar (*Loligo vulgaris*), l'orada (*Sparus aurata*), la serviola (*Seriola dumerili*) i la palometa blanca (*Trachinotus ovatus*). A banda d'aquestes espècies, es permet la captura d'un 2% d'espècies accessòries.

Un cas excepcional és la pesca de tonyina vermella amb l'art d'encerclament, com veurem més endavant.

04.03 Talles mínimes

El Reglament europeu 1967/2006 estableix una talla mínima per a algunes espècies al calador mediterrani. Amb aquesta talla es protegeixen els individus immadurs.

04.04 Les parades biològiques (vedes)

La parada biològica o veda de la flota d'encerclament es va instaurar l'any 1993 a Catalunya amb l'objectiu de protegir les principals espècies de peix blau (seitó i sardina). L'objectiu de les vedes és garantir el creixement dels juvenils de forma que es prohibeix la pesca en les èpoques de creixement.

04.05 Protecció dels hàbitats d'interès pesquer

Amb l'objectiu de protegir els hàbitats d'interès pesquer es prohibeix la pesca d'encerclament sobre les fanerògames marines, els fons coral·lígens i els grapissars (maèrl).

Foto 4: Captures de sardina d'embarcacions d'encerclament. Autor: Manel Llobera. Direcció General de Pesca i Afers Maritims

A més, a Catalunya l'encerclament està prohibit als parcs naturals del Cap de Creus i el Montgrí, Illes Medes i Baix Ter, i al vedat de pesca de Ses Negres.

04.06 Els fons mínims

El fons mínim al qual poden pescar les embarcacions d'encerclament del Mediterrani és de 35 metres.

També, en el període comprès entre l'1 d'octubre i el 31 de març, s'estableix una zona de protecció de l'alevinatge entre la punta del Miracle i el paral·lel d'Almenara, en la qual es prohibeix la pesca d'encerclament a una profunditat inferior a 45 metres.

05 Pesqueries singulars de l'encerclament

05.01 La pesca de seitó al golf de Lleó

Als caladors que corresponen a les aigües exteriors del golf de Lleó (Girona) es desenvolupa tradicionalment una important pesquera del seitó amb embarcacions d'encerclament.

Antigament moltes embarcacions del calador del Mediterrani pujaven a aquest calador per a la pesca del seitó, que es destinava principalment a la indústria conservera de l'anxova. La disminució de les captures i les dificultats econòmiques del sector han fet que cada cop menys embarcacions es desplacin a aquest calador.

Els noms comercials dels productes pesquers estan lligats de forma íntima amb la cultura popular i per tant són diferents en funció de la zona i en funció de la forma de preparació. Per exemple, el seitó a Catalunya també s'anomena anxova, aladroc o boqueró.

Espècie	Talla (cm)
Sardina (<i>Sardina pilchardus</i>)	11
Seitó (<i>Engraulis encrasicolus</i>)	9
Sarg (<i>Diplodus sargus</i>)	23
Sorell (<i>Trachurus spp.</i>)	15
Verat/bis (<i>Scomber spp.</i>)	18
Orada (<i>Sparus aurata</i>)	20

Taula 2: Talles mínimes de les espècies autoritzades per a la pesca d'encerclament al calador Mediterrani fixades pel Reglament (CE) 1967/2006, del Consell, de 21 de desembre de 2006, relatiu a les mesures de gestió per l'explotació sostenible dels recursos pesquers al mar Mediterrani. Direcció General de Pesca i Afers Marítims.

Els mesos de juny a setembre s'autoritza 70 embarcacions del cens d'encerclament que opera al calador nacional Mediterrani, a banda de les embarcacions de la província de Girona, que ja és el seu calador habitual, a amarrar a qualsevol port de la província de Girona per accedir al calador. Aquestes embarcacions procedeixen dels ports de les províncies de Barcelona i Tarragona (40), però també accedeixen embarcacions de Múrcia (10), Andalusia (11) i València (9).

05.02 La pesca de la tonyina vermella

Catalunya disposa d'una important flota d'encerclament dedicada exclusivament a la pesca de la tonyina vermella. Es tracta de 6 embarcacions d'encerclament, amarrades al port base de l'Ametlla de Mar. Aquesta pesca es troba molt lligada a les granges d'engreix de tonyina ubicades a l'Ametlla de Mar.

Aquesta modalitat pesquera té una gran importància econòmica, ja que la major part de la tonyina s'exporta al Japó, principal consumidor mundial, amb uns preus molt elevats.

Les poblacions de tonyina vermella de l'Atlàntic i el Mediterrani han disminuït considerablement els darrers anys. Aquest fet ha portat a la Comissió Internacional per la Conservació de la Tonyina Atlàntica (ICCAT) a establir un Pla de Recuperació per a aquesta espècie. Així, en els darrers anys les captures permeses a les 6 embarcacions d'encerclament de Catalunya i el període de pesca s'ha reduït dràsticament. També s'han establert controls rigorosos de la modalitat, amb l'objectiu de protegir aquesta espècie.

06 Agraïments

Agraeixo especialment l'assessorament d'en Manel Llobera, inspector de pesca de la Direcció General de Pesca i Afers Marítims - Generalitat de Catalunya, per a la redacció d'aquest article.

També vull agrair als meus companys Albert Maria, Ana López i Jordi Rodon, de la Direcció General de Pesca i Afers Marítims, la seva col·laboració.

07 Autora

Itziar Segarra Diaz
Tècnica superior. Servei de Recursos Marins
Direcció General de Pesca i Afers Marítims
itziar.segarra@gencat.cat

Foto 5: Embarcació d'encerclament. Autor: Manuel Llobera. Direcció General de Pesca i Afers Marítims

Foto 6 i 7: Captures obtingudes amb embarcacions d'encerclament. Autor: Manuel Llobera. Direcció General de Pesca i Afers Marítims

L'ARROSSEGAMENT

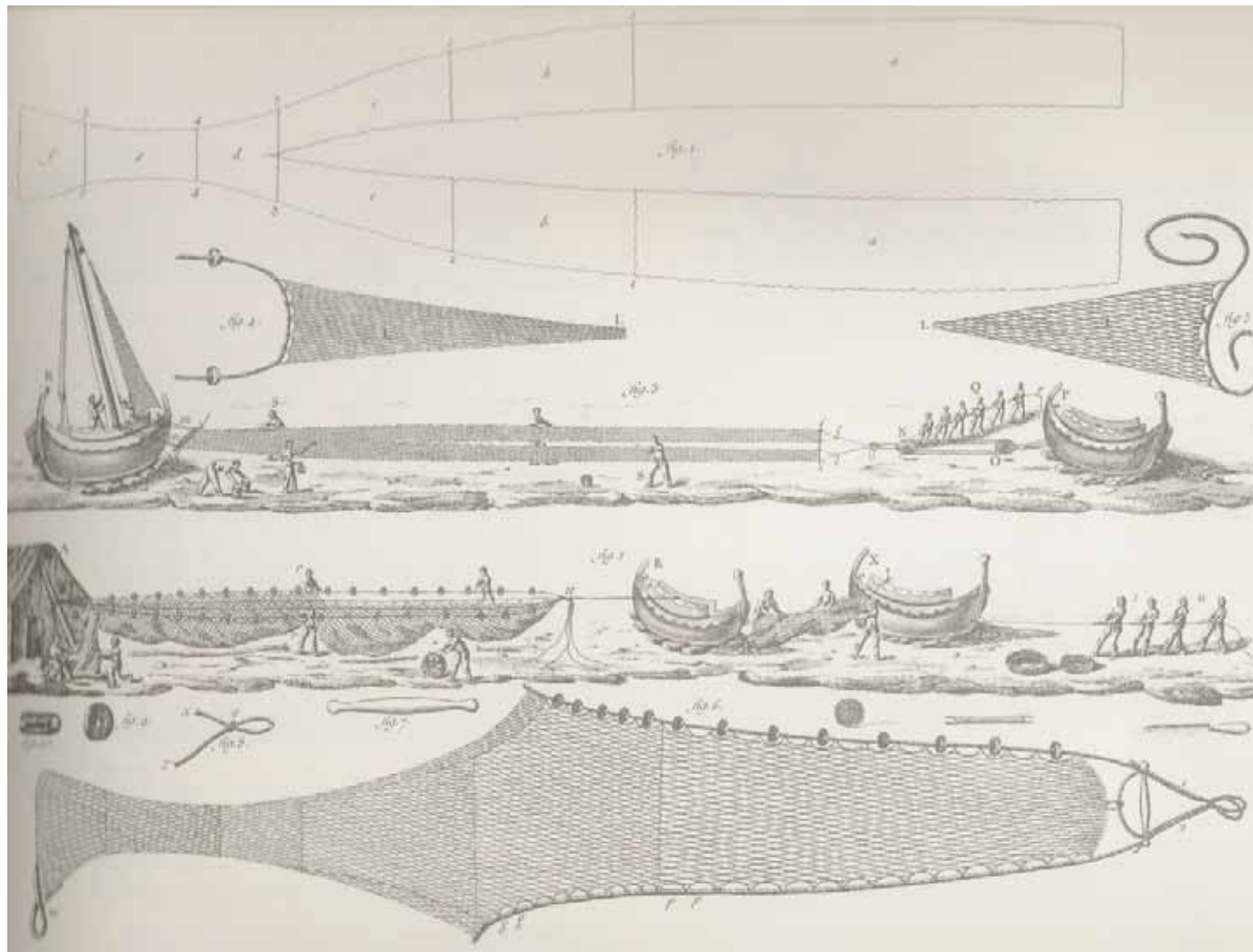

Figura 1: Parts de l'art de bou (Diccionario histórico de los artes de la pesca nacional. Dicc. Tom. I, Autor: Antonio Sánchez Reguart)

01 Introducció

La mar és un medi estrany per a l'ésser humà: en termes d'aprofitament, resulten més accessibles l'agricultura o la ramaderia. La necessitat sembla ser el factor que ha jugat un paper principal en el desenvolupament de la tradició pesquera del nostre país, tradició que, malgrat que els nostres recursos són limitats, ha estat i continua sent molt significativa.

La pesca al Mediterrani és antiquíssima, de la mateixa manera que és la preocupació dels pobles mediterranis pel coneixement sistemàtic i ordenat d'aquesta activitat (Margalef, 1989); aquests tipus d'arts han sofert un gran desenvolupament a Catalunya des de la seva introducció en aquesta àrea, cap als segles XVII i XVIII.

La primera referència escrita de l'art d'arrossegar la fa el funcionari Antoni Sáñez al seu *Diccionario Histórico de los artes de la pesca nacional* l'any 1791, i en un dels seus paràgrafs ens diu que: "Per a Galícia, la segona meitat del segle XVIII suposa una revolució en les seves formes de pescar, al passar bruscament d'una situació de misèria supervivència, a formes de pescar semiindustrials gràcies als catalans que es varen instal·lar a la costa de les Ries Altas portant amb ells arts mediterranis. Des de Mataró es va introduir, el 1760, un art de platja: la xàbega.

També van importar un sistema de pesca revolucionari: el bou d'arrossegarment.

Sembla evident, doncs, que l'entrada de la xarxa d'arrossegarment a la Península es va fer per Catalunya.

El tipus de bou que s'emprava era el que apareix a la figura 1, fet de fibra vegetal (cotó, cànem, espart...), arrossegats llavors per una parella de "quillats" o barques "d'arrastre".

Eren bous més petits respecte als actuals: tal com es veu al dibuix anterior, les bandes eren més llargues que el cos de la xarxa, i la tendència actual no és la mateixa, ja que aquestes dimensions s'han igualat i fins i tot s'han invertit, i a més la introducció de la fibra sintètica en la construcció d'aquestes xarxes va suposar la revolució definitiva.

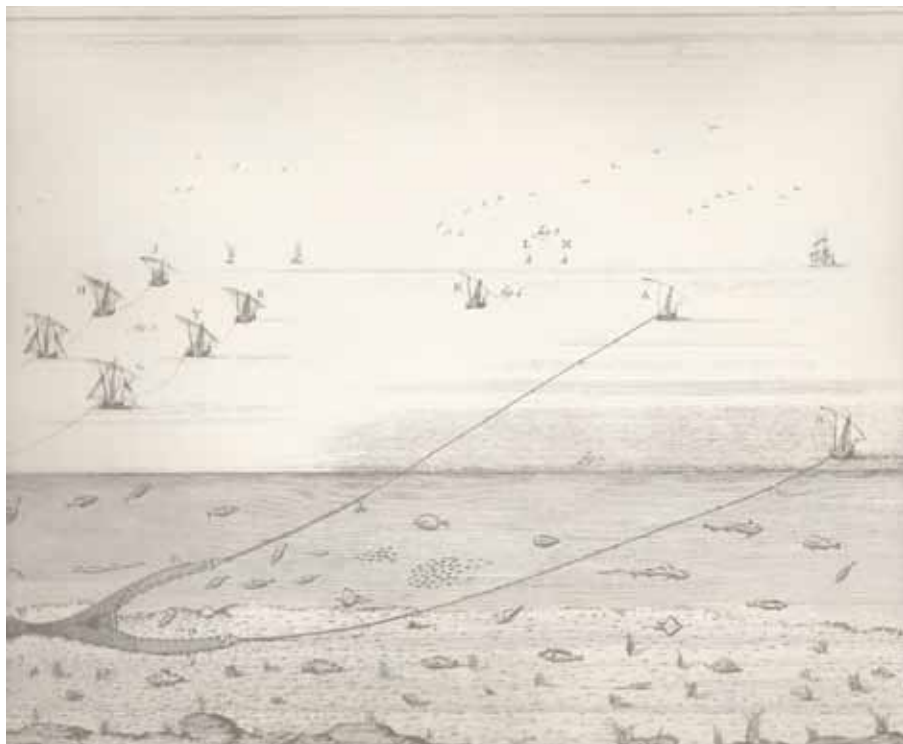

Figura 2: Parella de llauts arrossegant arts de bou. (Diccionario histórico de los artes de la pesca nacional. Dicc. Tom. I, Pág. 313, Lám. XLIX Autor: Antonio Sánchez Reguart)

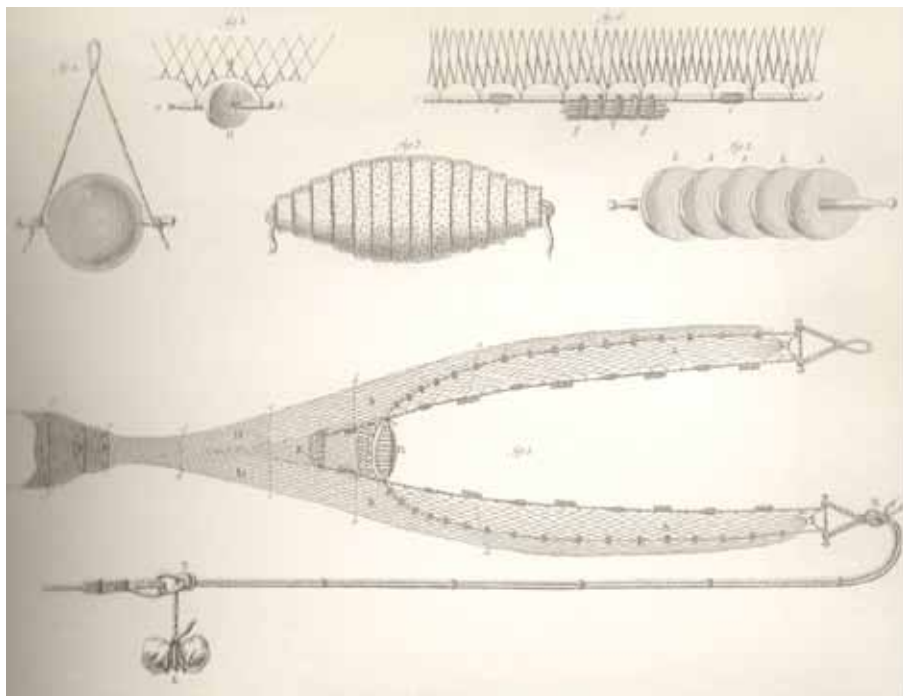

Figura 3: Desballastament d'un art de bou mediterrani. (Diccionario histórico de los artes de la pesca nacional Peu: Dicc. Tom. I, Pág. 311, Lám. XLVIII Autor: Antonio Sánchez Reguart)

02 Construcció d'un bou

Quan es construeix i projecta el disseny d'un bou es fa pensant en les espècies que s'han de capturar, per la qual cosa hi ha una gran quantitat de paràmetres i de condicionants que s'hauran de tenir en compte:

1. L'art ha de tenir una obertura de boca mínima perquè pugui assegurar un bon rendiment de pesca.
2. Per pescar espècies que viuen al fons marí (bentòniques) es requereix una petita obertura vertical, 1 m aproximadament. Per a pescar espècies que estiguin prop del fons (demersals), és suficient una obertura d'uns 3 m, segons el tipus de peix objectiu. Si el tipus de peix és pelàgic (seitó, sardina, etc.) seran necessaris uns 5-7 m aproximadament.
3. Mantenint les relacions adequades entre l'obertura vertical i horitzontal solucionarem un dels problemes més bàsics de la construcció i l'armat de bous: s'ha d'aconseguir que la **geometria de l'art sigui la més escaient**.
4. Analitzant la construcció de la xarxa en relació a l'espècie a capturar, podrem seleccionar la velocitat d'arrossegament més adient.

El procediment d'un projecte de construcció d'un bou original pot costar uns quants anys si es vol fer d'una forma correcta. El procés és el següent:

1. Es desenvolupa l'esquema de treball en relació a les premisses exposades anteriorment.
2. Es construeix l'art d'acord amb l'esquema o esborrany.
3. A continuació es prova a la mar, realitzant les feines de pesca pertinents, visualitzant directament com treballa l'art i, molt important, amb l'ajut dels equips electrònics de sonda de xarxa, amb els seus sensors de geometria sobretot, fent les comparacions amb l'apreciació visual directa.
4. A la vista dels resultats, es procedeix a modificar el projecte per ser provat novament a la mar, i així successivament fins que s'aconsegueix l'objectiu original.

En general, podem afirmar que el procés que es segueix és l'esmentat; no cal dir que atesa la complexitat del procediment, el desenvolupament de les arts de pesca a Catalunya ha estat lent, antieconòmic i, en la majoria dels casos, incoherent.

Els constructors del nostre país, donades aquestes circumstàncies, ha abreujat moltíssim aquest procés: han adaptat xarxes originals d'altres llocs a les característiques del nostre terreny i les han transformat completament a les condicions i les possibilitats dels nostres vaixells. Per tant, serà el mateix patró del vaixell el que farà, empíricament, totes les correccions al problema que vagi tenint el bou perquè posteriorment el constructor realitzi les modificacions que calguin. És evident que, d'aquesta manera, s'està eliminant gairebé tota la metodologia.

03 Aspectes de la modalitat

Els aspectes de la modalitat que s'han de regular tenen a veure bàsicament amb l'esforç pesquer i el poder de selectivitat que hom exerceix sobre el recurs:

Potència màxima de motor:

500 HP en nova construcció

Malles mínimes:

50 mm al cóp i 40 mm a la corona

Fons autoritzat:

En general, 50 m profunditat o a 3 milles de la costa

Dimensions de vaixell:

16 m d'eslora entre perpendiculars

04 Autor

Joaquim Elias i Puigcerver
 Capità de Pesca. Escola de capacitació Nauticopesquera de Catalunya
 Direcció General de Pesca i Afers Marítims
 jelias@xtec.cat

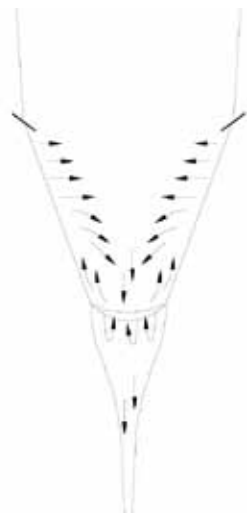

Figura 5: Forces que actuen en l'art d'arrossegament.
 Autor: Hispanove Marítima Cantàbria

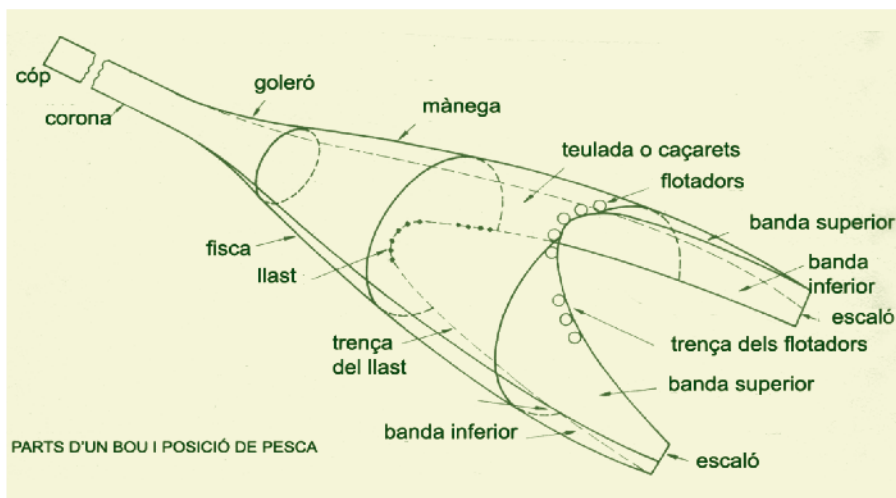

Figura 4: Parts d'un bou i posició de pesca. Autor: Mariano S. De la Cueva Sanz a "Artes y aparejos" - Tecnología pesquera

Foto 1: Vista d'un bou de gran obertura vertical de front al canal hidrodinàmic. Autor: Hispanove Marítima Cantàbria

Foto 2: Vista frontal d'un bou bentònic. Autor: Hispanove Marítima Cantàbria

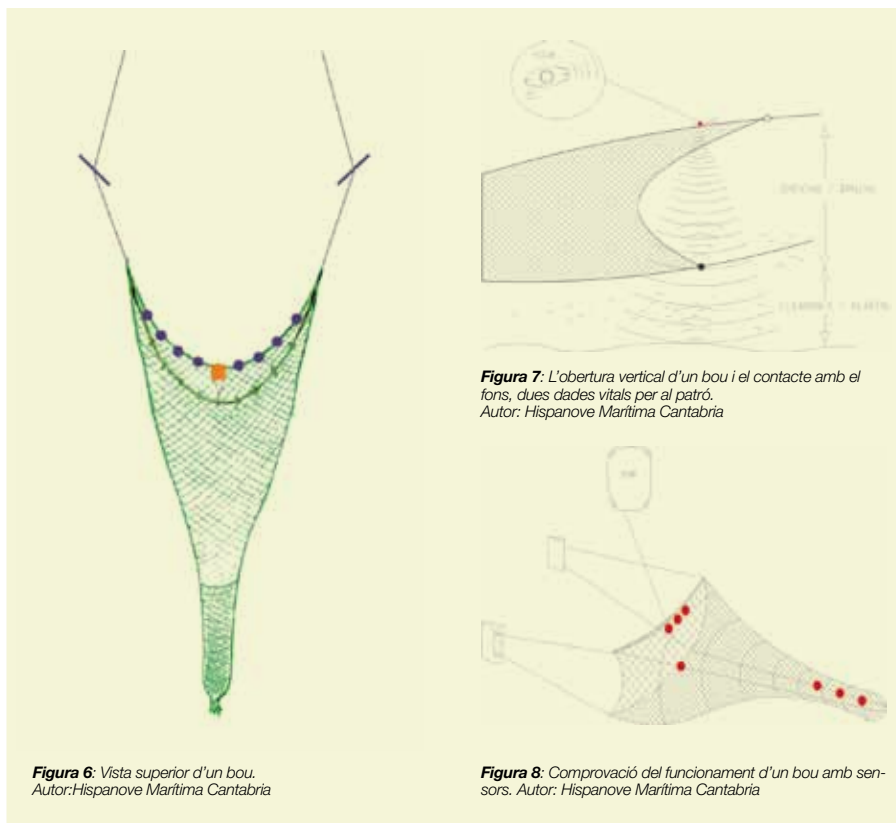

Figura 7: L'obertura vertical d'un bou i el contacte amb el fons, dues claus vitals per al patró.
 Autor: Hispanove Marítima Cantàbria

Figura 6: Vista superior d'un bou.
 Autor: Hispanove Marítima Cantàbria

Figura 8: Comprovació del funcionament d'un bou amb sensors.
 Autor: Hispanove Marítima Cantàbria

LA PESCA AMB ARTS MENORS A CATALUNYA

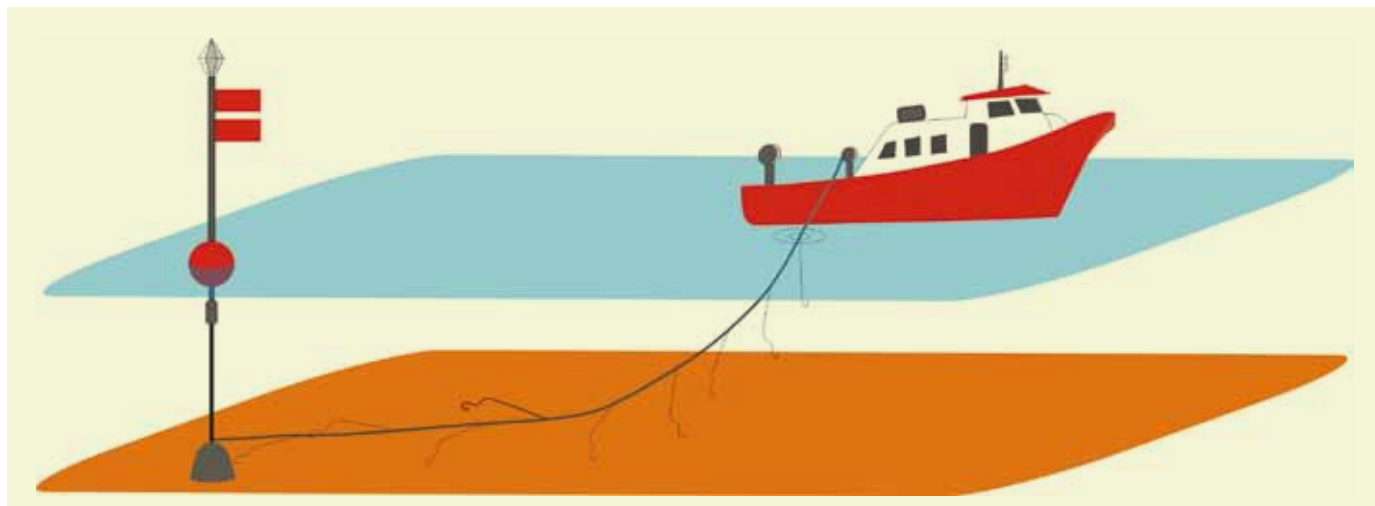

Figura 1. Esquema del calament d'un palangre de fons. Autor: Jordi Rodon.

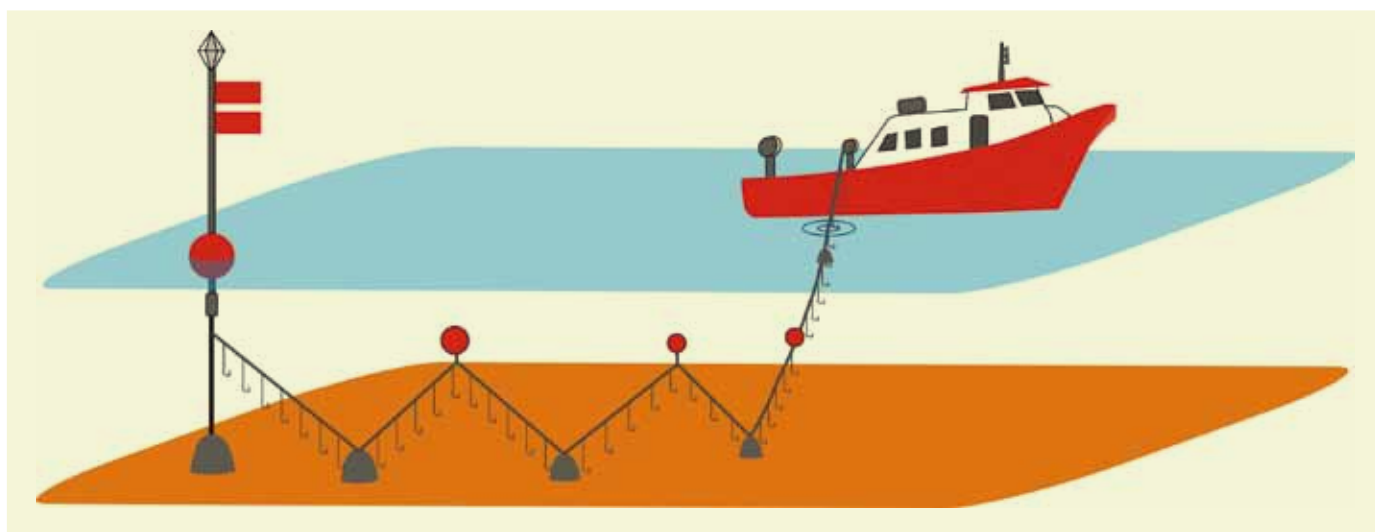

Figura 2. Esquema del calament d'un palangre "de penjar" o de "pedra bola". Autor: Jordi Rodon.

01 Introducció

Els arts menors són, amb caràcter general, modalitats de caire artesanal que, tot i haver evolucionat quant a la qualitat dels materials de fabricació emprats, estructuralment s'han mantingut gairebé idèntics als de les primeres ressenyes històriques de què tenim constància. Són també, amb les excepcions que es detallaran, arts i ormeigs d'elevada selectivitat, que obtenen captures de gran qualitat.

02 Les modalitats d'ham

Dins de les modalitats d'ham, podem fer dues grans divisions: les modalitats de palangre de

fons, dedicades a les espècies de fons o que viuen entre dues aigües, denominades demersals, i el palangre de superfície, que té per principal objectiu aquelles espècies de gran mida que es desplacen en superfície i que són conegudes com a grans pelàgics: peix espasa, tonyines, taurons, etc.

02.01 El palangre de fons

No hi ha diferències significatives entre les descripcions del palangre de fons utilitzat a Catalunya en els segles passats i el que podem trobar actualment a bord de les barques palangreres. De forma molt esquemàtica, es pot descriure aquest ormeig com a un cordill molt llarg ano-

menat "mare", del qual pengen a trams iguals uns fils més fins d'1,5 a 3 metres de llarg anomenats "braçolades", a l'extrem dels quals s'ha empatat un ham de la mida adient a l'espècie que es vol capturar.

La mare, les braçolades i els hams es distribueixen al llarg del fons i s'utilitzen per a la pesquera de lluç i altres espècies de gran profunditat. El gran avantatge del palangre sobre les modalitats de xarxa és la seva gran capacitat d'accedir als llocs més recòndits dels fons rocosos, on poden capturar exemplars de gran mida i valor comercial.

L'hora més habitual de calar els palangres de fons és al matí, a trenc d'alba.

Foto 1. Vaixell de palangre de superfície.
Autor: Direcció General de Pesca i Afers marítims

La regulació normativa del palangre de fons preveu principalment aspectes tals com els dies de pesca per setmana i la durada màxima de la calada, el nombre màxim d'hams segons l'espècie objectiu, les mides mínimes d'aquests hams també segons espècie objectiu i també la forma d'abalament i la identificació dels arts.

Hi ha també palangres de més petites dimensions que s'utilitzen generalment prop de la costa, que reben el nom de "palangrets" o "palangrons".

02.02 El palangre de pedra bola o de penjar

A les nostres costes, fonamentalment a la costa nord de Girona, és molt freqüent la utilització d'una forma especial de palangre de fons anomenat "de penjar" o "de pedra bola". Aquests palangres distribueixen al llarg de la mare morts i flotadors. D'aquesta manera s'aconsegueix que la mare dibuixi una ziga-zaga en profunditat i que els hams puguin capturar espècies diverses corresponents a un ventall de fondàries.

Els palangres "de penjar" es calen habitualment a la nit i es recullen de matinada, tot i que segons les zones i els costums l'horari pot variar.

La regulació normativa del palangre de penjar és la mateixa que ja hem descrit per al palangre de fons.

02.03 El palangre de superfície

L'estructura del palangre de superfície és pràcticament igual que la que ja hem vist del palangre de fons. La diferència fonamental consisteix en el fet que en el cas que ara ens ocupa la mare i els hams es distribueixen a nivell de la superfície del mar i capturen aquelles espècies de gran talla que s'hi desplacen durant les seves etapes migratòries.

La utilització del palangre de superfície no ha estat tradicionalment gaire habitual a casa nostra. Inicialment s'empraven exclusivament per a la captura de taurons i altres esquals. La irrupció uns anys enrere de les grans barques japoneses armades amb llarguissims palangres de superfície destinats a la captura de tonyina en alta mar va estendre aquesta modalitat entre algunes unitats de la flota artesanal catalana. Actualment, comptem amb una dotzena de barques dedicades amb exclusivitat a la captura de tonyina, bacora i peix espasa.

La regulació normativa del palangre de superfície preveu aspectes tals com l'establiment d'un cens tancat d'embarcacions, la longitud màxima de la línia mare, el nombre màxim d'hams i les seves dimensions mínimes, mesures per evitar la captura d'aus marines, les talles mínimes de les principals espècies objectiu, les èpoques de veda, quotes de captura, les zones on és prohibit pescar i també la forma d'abalament i la identificació dels arts.

03 Les modalitats de xarxa

En aquest apartat hem classificat aquelles modalitats artesanals més freqüents a Catalunya d'entre les que utilitzen ginyes basats en la xarxa per a les seves pesqueres. Aquests dispositius s'anomenen genèricament "arts" i entre ells en podríem distingir dos tipus ben diferenciats: els arts actius, que són desplaçats per una embarca-

Foto 2. Vaixell d'arts menors amb soltes a bord. Autor: Direcció General de Pesca i Afers marítims

ció a la recerca de peix, i els arts passius, que es calen de forma fixa sobre el fons i que, basats en les seves característiques mimètiques, esperen que el peix topi amb ells. Entre els primers cal destacar la sonsera i entre els passius la solta, el tremall i el bolero.

03.01 La solta

D'entre els arts fixos, són les peces més simples i unes de les més típiques. Les soltes estan formades per un sol pany de xarxa d'una llum de malla adaptada a les espècies a què estan destinades. En ocasions, reben noms concrets en funció de les espècies objectiu. Així, per exemple, es parla de "lluceres" o soltes "bonitoleres" segons que es destinin a la captura de lluç o bonítol.

Les soltes atrapen el peix retenint-lo per les ganyes, i és per això que és fonamental escollir la mida de la malla en funció de l'espècie i la mida del peix que es pretén capturar. Es calen a la caiguda del vespre, de prima o de matinada i romanen calades en funció de les expectatives de captura de peix que es tenen.

La regulació normativa tant de les soltes com del tremall i el bolero, que veurem seguidament, preveu aspectes tals com els dies setmanals de pesca i el temps de calada, les dimensions i el nombre màxim de peces, l'abalament i la identificació dels arts i també l'alternança amb altres arts i ormeigs.

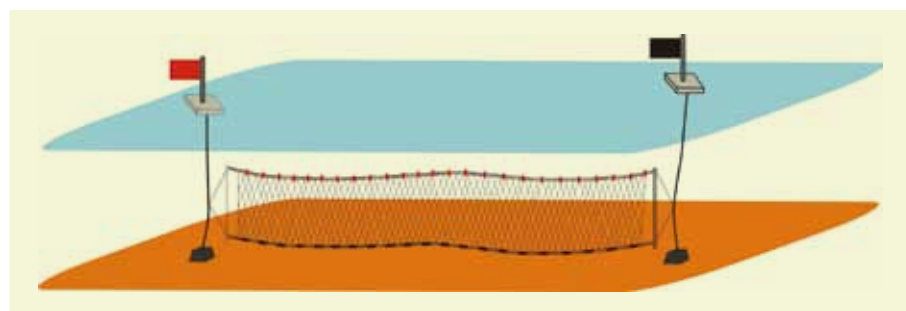

Figura 3. Esquema d'un tremall calat. Autor: Jordi Rodon

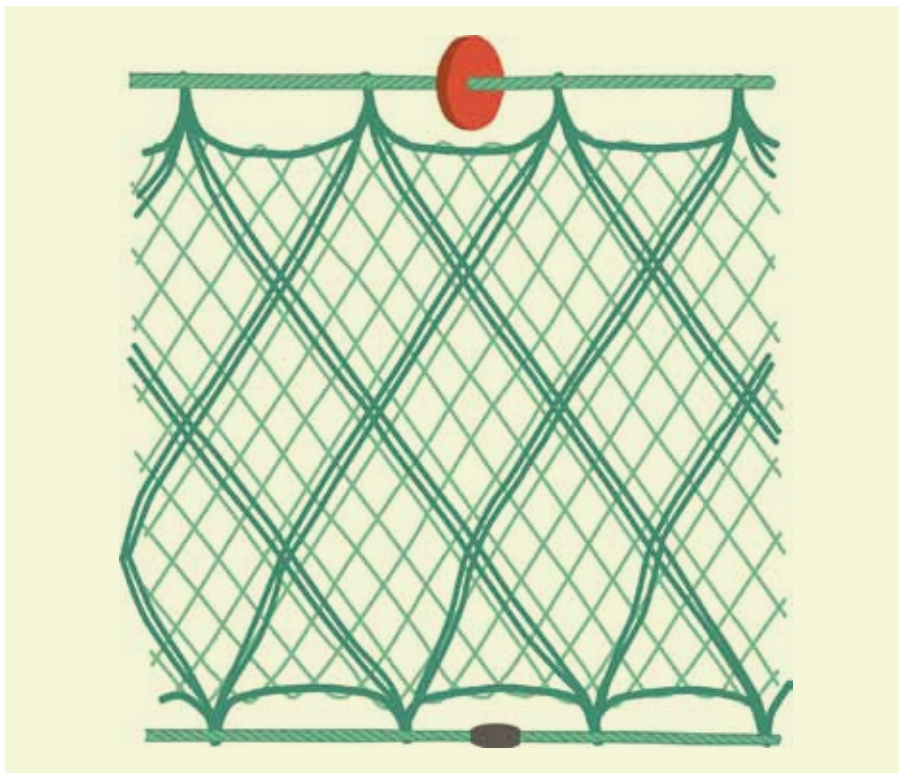

Figura 4. Estructura d'un tremall. Autor: Jordi Rodon

03.02 El tremall o tresmall

El nom d'aquesta xarxa estesa arreu del món prové de la seva composició. Està formada per tres panys de xarxa encarades i armades sobre la mateixa armadura. La xarxa central és de malla molt més espessa que les dues exteriors i també més alta i més llarga. El fet que les tres xarxes del tremall vagin cosides sobre un mateix marc fa que la central, que és molt més gran, formi bosses. Aquesta estructura permet que quan un peix topa amb la xarxa central l'arrossega sobre una de les exteriors i queda embossat.

Amb els tremalls es pesquen una gran varietat d'espècies de peixos a més de cefalòpodes com les sèpies i també llagostins, galeres, llagostes o cargols de punxes. Pel seu bon estat de conservació el peix de tremall té un bon preu de mercat.

03.03 El bolero

El bolero és considerat un art mixt de solta i tremall. De fet, la part superior és una solta i la part inferior és un tremall. Se sol calar de forma que el corrent abati lleugerament la part superior. Així, els peixos que naden contracorrent es veuen dirigits cap el tremall on s'embossen o bé queden atrapats per les ganyes en la solta superior.

Per a tota la resta, no hi ha diferència amb el que hem descrit per a la solta i el tremall.

03.04 La xàvega, artet o art de tir

Els orígens d'aquest art els trobem en l'anomenat art o art de platja. Aquest giny de pesca es calava des de la platja amb l'ajut d'una barca auxiliar. En definitiva, consisteix en una mena de sac amb dues cames molt llargues que es manté obert gràcies a la flotabilitat que li dona un buldau de suros a la part superior i un llast de ploms a la part inferior.

La maniobra de calada és ben simple: l'art es col·loca al fons de la barca, procurant que un extrem de la xarxa quedi a sota i l'altre al damunt de la pila de la xarxa. Després de deixar una de les cames fixa a terra mitjançant una corda, el bot es fa a la mar i descriu un ample semicercle a mesura que va llençant la peça. Un cop el bot torna a la platja amb el segon extrem de la xarxa, un grup de pescadors, situats en dues fileres va estirant l'art. El peix s'acumula dins del cop (sac) que es recull un cop aquest arriba a la sorra on trenquen les ones.

Aquest art de platja, actualment prohibit amb caràcter general, es pot veure esporàdicament en demostracions de tirada d'arts tradicionals durant les festivitats d'alguns pobles de la costa.

Les modalitats d'ham capturen exemplars de gran mida, ja siguin de superfície o de gran profunditat segons el tipus de palangre

Les soltes capturen els peixos per emmallament, atrapant-los per les ganyes, i el tremalls ho fan per embossament

D'entre aquests arts d'encerclament-arrossegament l'únic que segueix utilitzant-se a Catalunya es l'anomenada sonsera. Com el seu nom indica, la sonsera està dirigida a la captura d'una espècie en concret: el sonso, molt abundant a la costa del Maresme i comarques del sud de Girona.

La maniobra de calada és idèntica a la de l'art de platja, amb l'única diferència que es realitza des de la mar. Per tirar de l'art, en lloc de dues fileres de pescadors s'utilitza una màquina hidràulica de dos tambors que permet recuperar l'art i fer pujar el cop a coberta de la barca. El sonso capturat s'estiba dins de grans cubells amb aigua per millorar la seva conservació.

Actualment, a casa nostra queden unes vint-i-cinc barques de petites dimensions que es dediquen a aquesta modalitat de la sonsera. Estan incloses en un cens específic tancat i sotmeses a una normativa molt estricta que regula, entre altres, aspectes tals com les dimensions i potència màxima de les embarcacions, els horaris d'activitat o horaris d'entrada i sortida de port, els períodes de veda, la fondària màxima de la calada, el tipus de fons sobre el que es pot calar l'art i les descàrregues màximes diàries de sonso.

04 Modalitats de marisqueig

Les modalitats de marisqueig que veurem aquí són aquelles que, mitjançant la utilització d'arts o ormeigs específics per a aquesta activitat, es dediquen a recollir marisc. Per marisc, d'acord

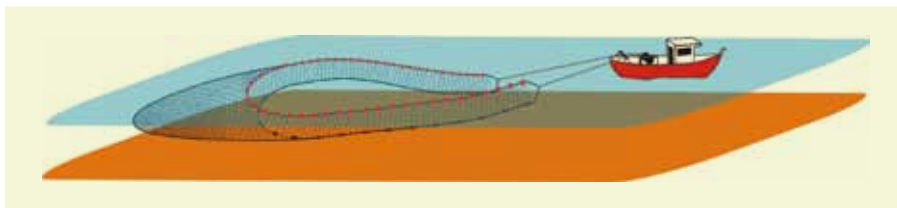

Figura 5. Esquema d'una sonsera. Autor: Jordi Rodon

Figura 6. Esquema d'un vaixell de marisqueig amb gàbies. Autor: Jordi Rodon

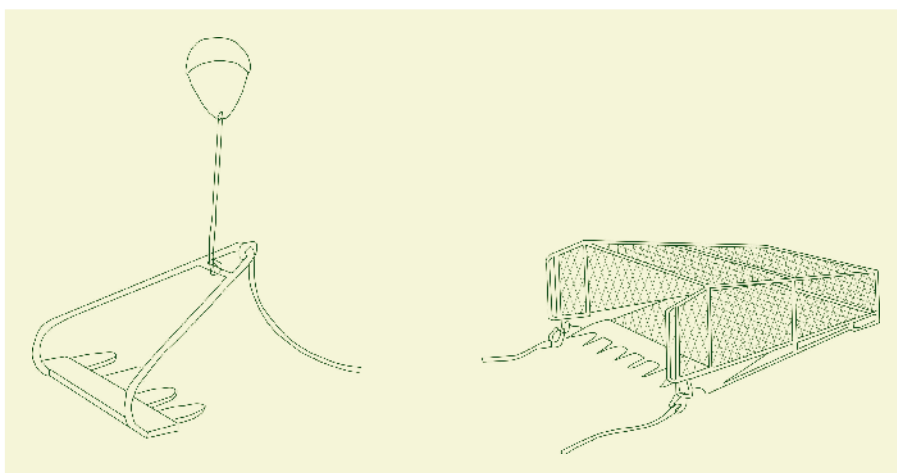

Figura 7. Detall de l'àncora i d'una gàbia

amb la definició del diccionari de la Real Academia Española, s'entén tot aquell animal marí invertebrat i especialment els crustacis i mol·luscs comestibles. A Catalunya, cal destacar la recollida de tellerina, cargol de punxes, cloïssa, pop, sèpia, garotes, etc.

L'únic art de tir que podem trobar a Catalunya és la sonsera, que s'utilitza per capturar l'espècie que li dóna nom: el sonso, a més de diverses espècies de gòbids epipelàgics

04.01 El marisqueig amb gàbies

La modalitat del marisqueig amb gàbies és una activitat específica destinada a la recollida de mol·luscs bivalves, principalment, tellerina, rossellona i petxina lluent.

La maniobra de pesca és ben senzilla. Es cala una àncora de gran retenció per la popa de la barca. Es fa marxa endavant mentre es fila cable de l'àncora i quan s'han recorregut varis centenars de metres es calen les gàbies per la proa. Les gàbies estan armades amb punxes i depressors que fan que es clavin en el fons sorrenc. Finalitzada aquesta maniobra es pot començar a treballar. Mitjançant l'ajut d'una màquina hidràulica amb un tambor es va recollint el cable de l'àncora. Això fa que les gàbies s'arrosseguin pel fons marí i extreguin del substrat els bivalves lleugerament enterrats en la sorra.

Actualment, el bivalve més abundant pel que fa al capturat amb gàbies és la tellerina. Hi ha dos bancs declarats d'aquesta espècie, el banc natural de Roses i el de Sant Carles de la Ràpita. També ha estat molt important el banc natural de petxina lluent del Maresme, tot i que avui està en franca regressió.

La regulació normativa de les gàbies només afecta a les zones dels bancs naturals i perveu aspectes tals com el cens d'embarcacions autoritzades, èpoques de veda, talla mínima de l'espècie, les dimensions de les gàbies i la llum mínima de la malla. També és molt important en la recollida de bivalves, la zona on s'extreu, ja que s'efectua un estricte control sanitari de la qualitat de les aigües, d'acord amb la classificació de les denominades zones de producció de mol·luscs i altres invertebrats marins.

04.02 El marisqueig amb rastell de cadenes

El marisqueig amb rastell de cadenes és una activitat relativament moderna que va ser regulada per primera vegada l'any 1987. El desplegament d'aquest art de marisqueig poc selectiu va estar justificat per l'abundància d'una espècie de mol·lusc gasteròpode anomenat cargol de punxes, que assoleix un bon preu de mercat.

La maniobra de pesca és tan senzilla com arrossegar l'art per la popa amb el vaixell amb marxa. L'art en qüestió està format per un sac de xarxa amb una armadura metàl·lica per obrir la boca. A la part inferior del sac s'hi afegeixen un seguit de cadenes que colpegen el fons i aixequen el cargol fent-lo entrar en el sac i acumulant-lo en l'extrem final o cop.

La regulació normativa del rastell de cadenes és una de les més restrictives i preveu aspectes tals com el pes i les dimensions màximes del rastell, el nombre màxim de cadenes, la llum mínima de la malla, les captures autoritzades segons distància a la costa, el fons mínim autoritzat, les zones on es pot mariscar, els dies i horaris permesos, la talla mínima de les captures, les dimensions i potència màxima de les barques, les captures mínimes per renovar la llicència, etc. Aquesta activitat es practica exclusivament a la zona de Vilanova i la Geltrú i al delta de l'Ebre.

04.03 El marisqueig amb línies de nanses, cargoleres o cadups

En aquest apartat es descriuran els anomenats arts de trampa. Reben aquest nom perquè les preses objectiu s'introdueixen en l'ormeig

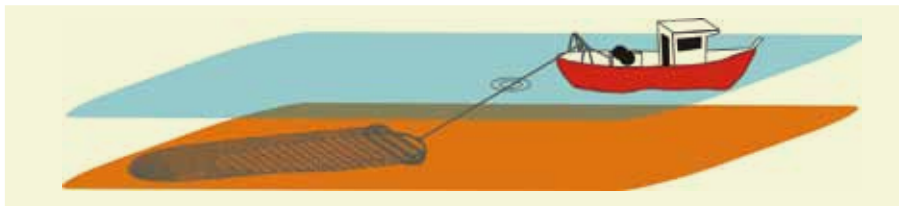

Figura 8. Esquema d'un vaixell de marisqueig amb rastell de cadenes. Autor: Jordi Rodon

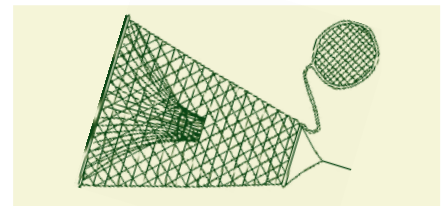

Figura 9. Detall d'una nansa

Figura 10. Esquema del calament d'una línia de nanses. Autor: Jordi Rodon

Figura 11. Detall d'un cadup o catúfol. Autor DGPAM

buscant refugi (cadups), un bon lloc de posta (nanses), o aliment (cargoleres) i un cop dins són sorpresos pel pescador.

04.03.01 Nanses

La nansa és un ormeig de trampa per al marisqueig de sèpies o de pops. Actualment, les nanses per a peixos estan prohibides.

El dispositiu és de forma trompo cònica. Hi ha un únic orifici d'entrada en forma d'embut que fa molt difícil la sortida de la presa quan ha entrat al seu interior.

Dins de la nansa es col·loca un enramat de galzarrà per atreure la posta dels cefalòpodes. Es calen en línies formades per un grup variable d'entre 5 i 10 nanses.

Respecte a la normativa reguladora de la modalitat afecta exclusivament les nanses destinades al pop i estableix aspectes tals com el pes mínim dels pops, les zones de calament, la distància màxima a la costa, la durada de les campanyes i el nombre màxim d'unitats.

04.03.02 Cadups

El cadup és un ormeig de trampa per al marisqueig de pop. Consisteix en un recipient en forma de gerro d'uns 40 cm de longitud i una dotzena de diàmetre, fabricat de ceràmica, plàstic o PVC.

L'ormeig es cala en llargues línies de multitud d'unitats que es disposen sobre el fons marí. Els pops busquen refugi al seu interior, resistint-se a sortir fins i tot quan l'ormeig es extret i es troba a bord de l'embarcació. La regulació normativa preveu aspectes similars als de la nansa.

04.03.03 Cargoleres

És un ormeig per al marisqueig de cargols de mar actualment molt poc utilitzat. La cargolera consisteix en una mena de cistell format per tres arets de ferro embolcallats de xarxa de llum inferior a la mida habitual del cargol. A l'interior es col·loquen restes de peix o marisc a mode d'esquer. Els cargols s'introdueixen a l'interior del cistell en busca de menjar i són sorpresos pel pescador al llevar la línia de cargoleres.

La regulació normativa només afecta a la senyalització del calament.

05 Per saber-ne més:

- Jordi Lleonard / Josep M. Camarasa (1987) *La pesca a Catalunya el 1722*. Diputació de Barcelona

- Carles Bas / Raimon Camprubí (1980) *La pesca a Catalunya*. Ediciones Destino, SL

- <http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR>

06 Autors

Rosario Allué Puyuelo
Cap del Servei d'Ordenació d'Activitats
Direcció General de Pesca i Afers Marítims
Rosario.allue@gencat.cat

Jordi Rodon Peris
Cap de Secció de Pesca i Marisqueig
Direcció General de Pesca i Afers Marítims
jordi.rodon@gencat.cat

Modalitat	Nre. Embarcacions	Registre (GT)	Potència (CV)
Ròssec	288	16.164,80	80.749,58
Arts Menors	549	1.923,80	24.196,01
Auxiliars	39	398,88	9.599,40
Encerclament	91	3.488,40	25.780,46
Palangre de fons	54	455,65	5.222,10
Palangre de superfície	12	324,00	1.834,00
Tonyina (encerclament)	6	1.608,00	7.957,00
TOTAL	1.039	24.363,53	155.338,55

Taula 1. Distribució de la flota pesquera catalana l'any 2010. Font: DGPAM

El marisqueig comprèn aquell seguit de modalitats pesqueres dedicades exclusivament a la captura d'invertebrats marins i especialment de crustacis i mol·luscs comestibles

Espècies més representatives de l'arrossegament

Lluç (*Merluccius merluccius*)

Congre (*Conger conger*)

Calamar (*Loligo vulgaris*)

Pagell (*Pagellus erythrinus*)

Moll (*Mullus spp*)

Möllera (*Trisopterus minutus*)

Veta (*Cepola rubescens*)

Galera (*Squilla mantis*)

Gamba (*Aristeus antennatus*)

Llagosti (*Penaeus kerathurus*)

Aranya (*Trachinus draco*)

Espardenya (*Stichopus regalis*)

Llenguado (*Solea vulgaris*)

Pop (*Octopus vulgaris*)

Rap (*Lophius spp*)

Orada (*Sparus aurata*)

Espècies més representatives de l'encerclament

Sorell (*Trachurus spp*)

Sardina (*Sardina pilchardus*)

Boga (*Boops boops*)

Verat (*Scomber scombrus*)

Castanyola (*Brama brama*)

Seltó (*Engraulis encrasicolus*)

Agulla (*Belone belone*)

Espècies més representatives del palangre de fons

Bròtola (*Phycis blennoides*)

Lluç (*Merluccius merluccius*)

Sabre (*Lepidopus caudatus*)

Espècies més representatives del palangre de superfície

Tonyina (*Thunnus thynnus*)

Peix espasa (*Xiphias gladius*)

Espècies més representatives dels arts de xarxa

Llagosta (*Palinurus elephas*)

Orada (*Sparus aurata*)

Llenguado (*Solea vulgaris*)

Bruixa (*Lepidorhombus spp*)

Cargol de punxes (*Bolinus brandaris*)

Sarg (*Diplodus sargus*)

Bonitol (*Sarda sarda*)

Escòrpora (*Scorpaena notata*)

Llobarro (*Dicentrarchus labrax*)

Aranya (*Trachinus draco*)

Sonso (*Gymnammodytes cicerellus*)

Sèpia (*Sepia officinalis*)

Moll (*Mullus spp*)

Llagostí (*Penaeus kerathurus*)

Espècies més representatives del marisqueig

Pop (*Octopus vulgaris*)

Sèpia (*Sepia officinalis*)

Calamar (*Loligo vulgaris*)

Garota (*Paracentrotus lividus*)

Petxina lluent (*Callista chione*)

Tellerina (*Donax spp*)

Cargoli (*Nassarius mutabilis*)

Rossellona (*Chamelea gallina*)

Cargol de punxes (*Bolinus brandaris*)

Eusebi Esgleas és armador, pescador des dels 15 anys, president de la Confraria de Blanes i president de la Federació Nacional Catalana de Confraries de Pescadors.

El 2010 ha estat l'any en què la Comissió Europea ha publicat els resultats de la consulta pública sobre la reforma de la Política Pesquera Comuna (PPC), en vigor des de l'any 2003. Com ha viscut la federació i els seus membres aquesta iniciativa? Quin ha estat el seu grau d'implicació i quina valoració en fa del procés?

Hem estat molt atents i ens hem anat informant en tot moment; jo mateix formo part del comitè executiu del RAC del Mediterrani i, sincerament, estem força decebutos per diversos motius. Una de les causes podria ser que ha costat d'arrencar aquest Comitè consultiu regional del Mediterrani, fundat a Roma al 2006, i fins ara no ha funcionat com s'esperava. Tot just comença a funcionar en l'actualitat.

Per altra banda, Brussel·les també està basant les seves decisions i les futures dinàmiques de treball segons els paràmetres de l'Atlàntic i, com tothom sap, una norma que allà pot ser molt útil, normalment, al Mediterrani no ho és gens. És a dir, no es tenen prou en compte les diferències d'una i altra realitat.

Dit això, vull afegir que la reforma és molt necessària. Qualsevol pescador assenyat sap que aquest negoci ha de canviar. Però crec que la reconversió del sector no es pot fer només amb limitacions salvatges via decrets, penso que hauria de ser un procés com el d'altres indústries, com per exemple el de la siderúrgia. Han de tenir en compte els paràmetres mediambientals i de sostenibilitat però també la supervivència del professional de la pesca.

L'excés de capacitat de les flotes és un dels temes prioritaris de la reforma. Considera encertades les mesures proposades per reduir-la?

Crec que hi ha mesures molt encertades però s'hauria de posar èmfasi en conservar la diversitat i la quantitat de tipus d'arts que hi ha. A la llarga no és rentable imposar, al mateix lloc, el mateix prototipus de barca.

D'altra banda, en aquesta qüestió, és molt important tenir cura de què es diu i anar amb la veritat per endavant. Un exemple seria la polèmica sobre la tonyina vermella. És cert que fa un temps la seva situació era molt dolenta, no sé si prou com per

L'ENTREVISTA

Eusebio Esgleas Pares

President de la Confraria de Blanes i de la Federació Nacional Catalana de Confraries de Pescadors Blanes (La Selva)

"HEM D'ADEQUAR LA FLOTA ALS RECURSOS EXISTENTS I RESPECTAR EL MEDI AMBIENT, PERÒ NO ENS PODEM OBLIDAR DEL PESCADOR"

(Extracte de l'entrevista publicada a RuralCat)

desaparèixer, però sí alarmant. El pla de recuperació que es va posar en marxa, via ICCAT, tot i que es podria millorar, està funcionant molt bé. Pescadors d'arreu del Mediterrani constaten que hi ha una quantitat de tonyina que feia anys que no es veia, però grups ecologistes encara sostenen que està molt malament. És veritat que la mida mitjana encara no és òptima però el que no es pot fer és assolir-la a costa de destrossar una flota. En definitiva, hem d'adequar la flota als recursos existents i respectar el medi ambient però no ens podem oblidar del pescador.

"En aquestes polítiques també s'haurien de valorar la intervenció, l'experiència i la capacitat d'observació dels pescadors, perquè ells són els que cada dia surten al mar i els que més coneixen el medi".

Quin és el seu punt de vista respecte a les polítiques de vedes i quotes?

Són polítiques necessàries i imprescindibles. Crec que de vedes n'hi ha a totes les pesqueries. Pel que fa a les quotes, en algunes. La majoria de les pesqueries del Mediterrani són multispecífiques i el sistema de quotes no pot funcionar com a l'Atlàntic però tampoc es pot enganyar. Crec que hi ha alguns mínims que es podrien pujar i, sobretot, que les accions s'haurien de plantejar a més llarg termini. Moltes vegades es fan plans de caràcter polític, per cobrir les necessitats d'una legislatura, i quatre anys al mar no són determinants. Als pescadors ens passa com als pagesos, tenim anys bons i dolents. Per exemple, ara tenim força seitons però no pas sardines, que havia estat un peix abundant. No m'atreviria a assegurar quins són els factors que fan que això sigui així; la pesca pot tenir a veure però també s'ha de tenir en compte que intervenen altres processos naturals i que aquests poden tenir cicles més llargs, de set o vuit anys. Un altre factor, important i molt negatiu, és la contaminació.

En aquestes polítiques també s'haurien de valorar la intervenció, l'experiència i la capacitat d'observació dels pescadors, perquè ells són els que cada dia surten al mar. La seves explicacions poden ser valuoses per als científics que estudien les poblacions de peixos. Nosaltres, a les Confraries de Blanes, Palamós i altres poblacions, fa temps que col·laborem amb els experts del CSIC en l'estudi de la Gamba vermella, un dels productes estrella del nostre litoral. Aquestes col·laboracions són importants, tant dels científics com també dels pescadors, que moltes vegades no s'escolten.

"Els primers interessats en l'equilibri amb el medi som els pescadors, però tampoc es pot fer de l'ecologia una religió per damunt de tot, oblidant les persones".

Ha dit més d'un cop que és necessari dir la veritat, que no es pot enganyar a la gent... A què feia referència amb aquestes paraules?

Per exemple, es pot enganyar amb els números i les estadístiques, tant per part dels pescadors com d'algun grup ecologista. A més, sovint es presenta al pescador com el dolent de la pel·lícula i no ha de ser així. Es tracta d'un col·lectiu que té unes condicions de treball molt dures, amb horaris no gaire compatibles amb la família i que pateix econòmicament, amb les baixades de preus i les pujades del petroli.

Miri, els primers interessats en l'equilibri amb el medi som els pescadors, però tampoc es pot fer de l'ecologia una religió per damunt de tot, oblidant les persones. Aquest és un error que es pot pagar molt car.

Com creu que encaixarà el nou reglament amb les gestions estatals o regionals i els interessos socials de les comunitats costaneres?

Crec que es legisla molt per a la gran pesca i no es té en compte l'artesanal o costanera. Han oblidat que nosaltres formem part del paisatge, de la història i de la cultura de moltes poblacions, algunes tant emblemàtiques com la Barceloneta a la capital o el Serrallo a Tarragona, i de tots els pobles pesquers del litoral. Ara es prioritzen temes econòmics i de mercat. Vivim una guerra de preus, on és molt difícil competir amb productes de tercers països on no tenen les nostres mesures tècniques o sanitàries i no paguen el mateix pel petroli i els sous. No podem competir amb això, però sí en qualitat i frescor. És una situació similar a la que es viu a la resta del sector primari, a la ramaderia o l'agricultura.

Ens podria fer un esbós de la situació del sector a Catalunya?

El sector ho està passant malament, però no ara sinó fa temps. Podem dir que patim una crisi permanent des de l'any 2000. La prova principal és que els darrers nou anys el nombre de pescadors a Catalunya s'ha reduït un 30%. Actualment, només el 19% del peix que es consumeix al país és pescat per vaixells catalans; i a Europa la quota de mercat comunitària és del 33%. Per què? Perquè sempre és més fàcil importar productes de països del tercer món, sovint més barats però de pitjor qualitat. A més els nostres preus tampoc són els preus finals. Tot i que m'agradaria puntualitzar que els peixaters tampoc estan passant per un bon moment; sé que molts estan plegant. Em refereixo al peixater petit, que ven peix fresc i que és el nostre principal client, així com als restauradors que compren a les nostres llotges. El transport i la distribució actuals també juguen un paper important en tot aquest entramat, però tot plegat ens hauria de fer pensar en com podem millorar no només la pesca, sinó també la promoció, comercialització i presentació dels nostres productes al públic.

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura, Ramaderia,
Pesca, Alimentació i Medi Natural**

RuralCat

La comunitat virtual agroalimentària
i del món rural
www.ruralcat.net